

Силабус освітнього компоненту

Кримінологія

Рівень вищої освіти – бакалавр

Освітньо-професійна програма – Право

Рік навчання: 2024, Семестр: 5, 6

Кількість кредитів: денна ф/н - 6, заочна ф/н - 6

Обсяг годин: денна ф/н - 180, заочна ф/н - 180

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль – залік, екзамен

Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття

Назва освітнього компоненту	<u>Кримінологія</u> Criminology
Викладач	Смушак Олександра Маркіянівна, доц., к.ю.н., кафедри кримінального права та кримінології Івано-Франківського навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія»
E-mail:	smushakoleksandra1974@gmail.com
Консультації викладача	Вт., ср. 10.00-16.00

1. Коротка анотація до курсу: Кримінологія як соціально-правова наука про злочинність, причини злочинності та окремих злочинів, суб'єктів кримінальних конфліктів та засоби контролю, стримання та обмеження злочинності набуває все більшого значення в останній час. Це відображає серйозність і значущість проблеми пізнання та контролю, стримання та профілактики злочинності на національному та міжнародному рівнях. Проблема злочинності завжди була й сьогодні залишається однією з найважливіших і політично гострих.

- Охарактеризувати основні положення кримінології.
- ефективно застосовувати на практиці акти по боротьбі з різними видами злочинності, самостійно працювати з нормативним матеріалом, учбовою та спеціальною літературою;
- розв'язувати практичні завдання, сформулювати правові питання, що впливають із конкретної ситуації.

2. Формат курсу: Очний та/або змішаний.

3. Компетентності, які мають бути сформовані у результаті опанування навчальної дисципліни:

Інтегральні компетентності: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкування державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК4. Здатність застосовувати положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

СК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право і адміністративне процесуальне право, кримінальне і кримінально-процесуальне право.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК15. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК17. Здатність виділяти юридично значимі факти у різних правових ситуаціях.

4. Програмні результати навчання:

ПРН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН4. Формувати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

ПРН18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні доктрини кримінального права, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

ПРН19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН21. Застосовувати набуті знання у різних правових системах, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

ПРН23. Використовувати психологічні прийоми та методи під час вирішення конкретних правових ситуацій.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (ДФ)	Загальна кількість годин (ЗФ)
лекції	42	18
семінарські заняття	46	12
індивідуальна робота	10	10
самостійна робота	82	140
всього	180	180

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання – доступ до мережі Internet за умови змішаного формату курсу, конспект лекцій, система мультимедійних презентацій та засоби інтерактивного навчання, мультимедійне забезпечення в порталі ZOOM.

7. Зміст освітнього компонента:

Лекційні заняття			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Вступ до курсу кримінологія	2	2
Тема 2.	Предмет, система і завдання кримінології.		
Тема 3.	Історія розвитку кримінології, її основні напрямки і школи.	2	
Тема 4.	Методологічні основи кримінології та методика кримінологічних досліджень.	2	
Тема 5.	Злочинність та її кримінологічні ознаки.	2	2
Тема 6.	Особа злочинця в кримінології.	2	2
Тема 7.	Детермінація злочинності.	2	2
Тема 8.	Індивідуальна злочинна поведінка.	2	
Тема 9.	Особа жертви (потерпілого) у кримінології.	2	
Тема 10.	Кримінологічне прогнозування і планування	2	
Тема 11.	Запобігання злочинності.	2	2
Тема 12.	Злочинність в зарубіжних країнах.	2	
Тема 13.	Необережна злочинність	2	
Тема 14.	Корислива злочинність		
Тема 15.	Насильницька злочинність	2	
Тема 16.	Організована злочинність.	2	2
Тема 17.	Корупційна злочинність	2	
Тема 18.	Професійна злочинність	2	
Тема 19.	Злочинність військовослужбовців		
Тема 20.	Економічна злочинність		
Тема 21.	Наркозлочинність	2	
Тема 22.	Злочинність неповнолітніх	2	2
Тема 23.	Комп'ютерна злочинність		
Тема 24.	Рецидивна злочинність.	2	2
Тема 25.	Екологічна злочинність.		
Тема 26.	Жіноча злочинність.	2	2
Тема 27.	Фонові явища злочинності	2	

Семінарські, практичні заняття			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Вступ до курсу кримінологія		
Тема 2.	Предмет, система і завдання кримінології.	2	2
Тема 3.	Історія розвитку кримінології, її основні напрямки і школи.	4	
Тема 4.	Методологічні основи кримінології та методика кримінологічних досліджень.	2	
Тема 5.	Злочинність та її кримінологічні ознаки.	2	2
Тема 6.	Особа злочинця в кримінології.	2	
Тема 7.	Детермінація злочинності.	2	
Тема 8.	Індивідуальна злочинна поведінка.	2	
Тема 9.	Особа жертви (потерпілого) у кримінології.	2	
Тема 10.	Кримінологічне прогнозування і планування	2	
Тема 11.	Запобігання злочинності.	2	2
Тема 12.	Злочинність в зарубіжних країнах.	4	
Тема 13.	Необережна злочинність	2	
Тема 14.	Корислива злочинність		2
Тема 15.	Насильницька злочинність	2	
Тема 16.	Організована злочинність.	2	
Тема 17.	Корупційна злочинність	2	2
Тема 18.	Професійна злочинність	2	
Тема 19.	Злочинність військовослужбовців		
Тема 20.	Економічна злочинність		
Тема 21.	Наркозлочинність	2	
Тема 22.	Злочинність неповнолітніх	2	
Тема 23.	Комп'ютерна злочинність		
Тема 24.	Рецидивна злочинність.	2	2
Тема 25.	Екологічна злочинність.		
Тема 26.	Жіноча злочинність.	2	
Тема 27.	Фонові явища злочинності	2	

Самостійна робота			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Вступ до курсу кримінологія	2	4
Тема 2.	Предмет, система і завдання кримінології.	2	4
Тема 3.	Історія розвитку кримінології, її основні напрямки і школи.	2	4
Тема 4.	Методологічні основи кримінології та методика кримінологічних досліджень.	2	4
Тема 5.	Злочинність та її кримінологічні ознаки.	4	6
Тема 6.	Особа злочинця в кримінології.	4	6
Тема 7.	Детермінація злочинності.	2	4
Тема 8.	Індивідуальна злочинна поведінка.	4	6
Тема 9.	Особа жертви (потерпілого) у кримінології.	4	6
Тема 10.	Кримінологічне прогнозування і планування	4	6
Тема 11.	Запобігання злочинності.	4	6
Тема 12.	Злочинність в зарубіжних країнах.	2	4

Тема 13.	Необережна злочинність	4	6
Тема 14.	Корислива злочинність	4	6
Тема 15.	Насильницька злочинність	4	6
Тема 16.	Організована злочинність.	4	6
Тема 17.	Корупційна злочинність	2	4
Тема 18.	Професійна злочинність	4	6
Тема 19.	Злочинність військовослужбовців	4	6
Тема 20.	Економічна злочинність	4	6
Тема 21.	Наркозлочинність	2	4
Тема 22.	Злочинність неповнолітніх	4	6
Тема 23.	Комп'ютерна злочинність	2	4
Тема 24.	Рецидивна злочинність.	2	4
Тема 25.	Екологічна злочинність.	2	4
Тема 26.	Жіноча злочинність.	2	6
Тема 27.	Фонові явища злочинності	2	6

Індивідуальні завдання		
Опис змісту індивідуального завдання	ДФ год.	ЗФ год.
Підготовка реферату (доповіді) або презентації в межах питань, що розглядаються на лекційних та практичних заняттях. Доповідь являє собою інформаційне повідомлення.	10	10

8. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

9.Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Значення оцінки ЕКТС	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою	
				Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої має глибокі і системні знання, вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; засвідчив уміння критично оцінювати варіантні підходи щодо сутності норм та уявлень; оволодів навиками аналізувати, моделювати та адекватно оцінювати ситуацію; обізнаний з науковими працями вітчизняних та зарубіжних спеціалістів в даній галузі; матеріал викладає логічно, послідовно та переконливо; самостійно розкриває власні обдарування і нахили	відмінно	Зараховано
82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	добре	

74-81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.		
64-73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	задовільно	
60-63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	незадовільно	Не зараховано
0-34	F	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.		

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (половина балів з максимально можливих). Перескладання модулів відбувається із дозволу Директора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: визначається Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положенням «Про дотримання академічної доброчесності в Івано-Франківському навчально-науковому юридичному інституті НУ «ОЮА» ». Дотримання академічної доброчесності передбачає:

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Вимоги до семінарських занять	Семінарські заняття передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на семінарському занятті. Робота на семінарському занятті передбачає усне та письмове опитування.
Вимоги до індивідуальної роботи	При написанні рефератів з навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право» студенти повинні не лише здійснити реферування теоретичного матеріалу, але й ознайомитись і опрацювати спеціальну літературу та нормативно-правові акти, які стосуються обраної теми роботи та провести її детальний теоретико-прикладний аналіз.
Вимоги до самостійної роботи	Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань, написанні рефератів, есе, тез та статей. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.
Умови підсумкового контролю	Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю, заліку та екзамену

11. Рекомендована література

11.1.Основна:

1. Ахмедов В.А. Кримінологічна характеристика злочинів як передумова розробки стратегії протидії злочинності у сфері правосуддя. Судова апеляція. 2019. № 1. С. 51-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2019_1_8
2. Бахуринська О. Протидія організованій злочинності: основні кримінологічні та правові проблеми: навчально-методичний посібник-практикум (кримінальне право та кримінологія). К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2020. с.199
3. Біленко П.С. Кримінологічна характеристика кривдника. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка. 2019. Вип. 2. С. 95-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2019_2_10
4. Велика українська кримінологічна енциклопедія У 2 т. Т.1: М-Я /В.В. Сокурєнко О.М. Бандурка; наук. ред. О.М. Литвинов. Х: Факт, 2021. 870 с.
5. Велика українська кримінологічна енциклопедія У 2 т. Т.1:А-Л /В.В. Сокурєнко О.М. Бандурка; наук. ред. О.М. Литвинов. Х: Факт, 2021. 853 с.
/ за заг. ред. проф. л. М. Давиденка. Харків: Тимченко, 2011. 214 с.
6. Джужа О. М., Василевич В. В., Чернєй В. В. [та ін.] Кримінологія: підручник. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 612 с.
7. Кримінологія. Академічний курс / кол. авт. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : Кондор, 2018. 588 с.
8. Кубальський В.Н., Антипенко В.Ф. Міжнародна кримінологія як новий напрям кримінологічної науки: концепція Судова апеляція. 2019. № 1. С. 44-50.
9. В. С. Ковальський Г.С. Семаков, О.М. Костенко : Кримінологія : підручник. - Юрінком Інтер. 2018. 344 с.
10. Ю.В. Нікітін, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова : Кримінологія. Підручник. 2018. 416 с.
11. Смушак О.М., Юрчишин В.Д. Кримінологія: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2023. 97 с.

Нормативні акти:

1. Антидопінгова конвенція від 16 листопада 1989 року № ETS 135 (Конвенцію ратифіковано Законом України від 15 березня 2001 року № 2295-III). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_228.
2. Водний кодекс України. Відомості Верховної Ради України, 1995. № 24. Ст. 189. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>
3. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів і зловживання владою: резолюція Генеральної асамблеї ООН від 29 листопада 1985 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_114.
4. Європейська конвенція щодо відшкодування збитків жертвам насильницьких злочинів: конвенція Ради Європи від 24 листопада 1983 р. [Електронний ресурс]. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_319.
5. Єдина конвенція про наркотичні засоби 1961 року (з доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_177.
6. Земельний кодекс України. Відомості Верховної Ради України, 2002. № 3-4. Ст. 27. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
7. Кодекс України про надра Відомості Верховної Ради України, 1994. № 36. Ст. 340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80>
8. Конвенція про психотропні речовини 21.02.1971 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_176.
9. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, ратифікована Постановою ВР від 25.04.1991 року № 1000-12. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096.
10. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності: прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 70 15 листопада 2000 року. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_789.
11. Конвенція про права дитини: Конвенція ООН від 20 листопада 1989 року // Зібрання чинних міжнародних договорів України. 1990. № 1. Ст. 205.
12. Концепція реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 р.: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 р. № 1209-р // Офіційний вісник України. – 2011. – № 93. – С. 67. – Ст. 3389.
13. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України, 2001, № 25-26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
14. Кримінальний процесуальний кодекс України: прийнятий Законом України № 4651-VI від 13.04.2012 року. Відомості Верховної Ради України, 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

Підручники, посібники, наукові праці:

11.2. Допоміжна:

1. Антикорупційний менеджмент: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 768 с. Бандурка І.О. Протидія насильству над дітьми в сім'ї : Вісник кримінологічної асоціації України. 2018. № 1 (18) С. 89-102.
2. Діордіца І. В. Поняття та зміст кіберзлочинності // Глобальна організація союзницького лідерства : сайт. URL: <http://goal-int.org/ponyattya-ta-zmist-kiberzlochinnosti>.
3. Запобігання корупції у приватному секторі: монографія / Б.М. Головкін, В. С. Батиргарєєва, О.В. Новіков та ін.; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2020. 286 с.
4. Зменшення можливостей вчинення злочинів: стратегічний підхід: монографія / за заг. ред. В. В. Голіни. Харків: Право, 2020. 287 с.
5. Запобігання корупції: підручник / за ред. Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2019. 296 с.

6. Іванченко О. Ю. Кримінологічна характеристика кіберзлочинності, запобігання кіберзлочинності на національному рівні. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2016. Вип. 3. С. 172–177.
7. Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 2 / за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Малярової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 312 с.
8. Кримінологія: підручник / А. М. Бабенко, О. Ю. Бусол, О. М. Костенко та ін.; за заг. ред. Ю. В. Нікітіна, С. Ф. Денисова, Є. Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків: Право, 2018. 416 с.
9. Колодязний М. Г. Стратегія зменшення можливостей учинення злочинів: зарубіжні реалії, перспективи запровадження в Україні: монографія. Харків: Право, 2018. 228 с.
10. Литвинов О. М., Орлов Ю. В. Нариси з кримінології постмодерну. Харків: Право, 2019. 278 с.
11. Медицький І. Б. Наслідки злочинності в Україні: теоретичні і прикладні аспекти: монографія. Івано-Франківськ: Супрун В. П., 2020. 314 с.
12. Титаренко О. О. Державне програмування протидії злочинності в Україні: монографія. Харків: Промарт, 2019. 698 с.
13. Тимошенко В. І., Шакур В. І. Теоретичні основи кримінології: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 240 с.
14. Шалгунова С.А., Шевченко Т.В. Антинаркотичне законодавство України у сфері протидії наркозлочинності: принципи реалізації антинаркотичної політики Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». – № 38. 2019. С. 140-143. (Index Copernicus)

11.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті:

www.president.gov.ua – Президент України
Законодавча влада
www.rada.gov.ua – Верховна Рада України
www.ombudsman.kiev.ua – Уповноважений Верховної Ради з прав людини
Виконавча влада
www.kmu.gov.ua – Кабінет Міністрів України
www.minjust.gov.ua - Міністерство юстиції України
Судова влада
www.scourt.gov.ua – Верховний Суд
www.ccu.gov.ua - Конституційний Суд України
Інші державні органи
<https://www.gp.gov.ua> – Офіс Генерального прокурора
Рекомендовані науково-аналітичні ресурси
www.niss.gov.ua – Національний інститут стратегічних досліджень
<http://parlament.org.ua/> - Лабораторія законодавчих ініціатив
<http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського
www.lawschool.lviv.ua - Юридичний факультет Львівського національного університету ім. Івана Франка
www.ariu.berdyansk.net - Юридичний факультет Академії управління та інформаційних технологій
www.uf-kneu.kiev.ua - Юридичний факультет Київського національного економічного університету
www.naiu.kiev.ua - Юридичний сайт Національної академії внутрішніх справ
www.osvita.org.ua - Освітній портал Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна
www.library.ufeі.ukrsat.com - Бібліотека національного університету державної податкової служби України

www.lib.profi.net.ua - Юридичний факультет Запорізького державного університету
www.visnuk.com.ua- Вісник податкової служби України
www.guds.gov.ua - Вісник державної служби України
www.urist.com.ua - Юридичний сайт "ЮРИСТ"

Доц. кафедри кримінального права та кримінології

— Олександра СМУШАК